

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเยาวชนและประชาชนให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาชีวิต การอาชีพ และสังคม ให้มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่สูงขึ้น และอยู่ร่วมกันด้วยความสุขสมบูรณ์ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็คือ การให้การศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนากำลังให้มีคุณภาพดังกล่าว เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่า และสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านใดก็ตาม จะต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ ชาติใดมีกำลังคนที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศ ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว (สุรพงษ์ ปนาทกุล 2527:1)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ.2520 ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ในส่วนของการจัดการศึกษาระดับมัศึกษานั้น ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้ กำหนดไว้ว่า "การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็น ประโยชน์แก่ตนเองและสังคม รัฐพึงจัดและส่งเสริมการมัธยมศึกษาเพื่อประกันความ เสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับนี้ของพลเมือง โดยจัดให้สอดคล้อง และสนองความต้องการทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนให้มีประสพ การณ์ในการทำงาน" (ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ 2527:131-133)

การจัดมัธยมศึกษาที่ผ่านมา ยังประสบปัญหาในการดำเนินงานโดยเฉพาะ ในด้านความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา คือ โอกาสที่นักเรียนจะได้เข้าศึกษา ในโรงเรียนอย่างเสมอภาคกัน โอกาสในการได้รับจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

และโอกาสที่จะได้พัฒนาสมรรถภาพสูงสุดของผู้เรียนตามความถนัด และความสนใจ ของเด็กแต่ละบุคคล ดังที่สรุปผลการพัฒนาการศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) จะเห็นว่าในด้านการขยายการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่สามารถขยายได้อย่างกว้างขวางตามเป้าหมายที่วางไว้ ส่วนในด้านคุณภาพก็มีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนในเมืองกับโรงเรียนในชนบท คือ ความแตกต่างในด้านคุณภาพของสถานศึกษา โรงเรียนที่มีคุณภาพดีมักอยู่ในเมืองและ ผู้ที่เข้าศึกษาได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีพื้นฐานทางการเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจดี และ ส่วนใหญ่ผู้ที่ด้อยกว่าในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมจึงต้องเข้าศึกษาในโรงเรียนที่ ด้อยกว่าในด้านคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาในคุณภาพที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ความแตกต่างทางพื้นฐานของผู้เรียนเองมีผลทำให้คุณภาพของผู้เรียนแตกต่างกันไป ด้วย นักเรียนที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมักมีปัญหาในด้านต่างๆ เช่น การ ขาดแคลนทุนทรัพย์ ขาดแคลนอาหาร วัสดุอุปกรณ์ และมีปัญหาในเรื่องสุขภาพอนามัย เป็นต้น ทำให้ขาดความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ 2529:14-19)

จากการสำรวจและศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาสาเหตุและเหตุผลของการไม่เรียน ต่อในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียนของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เมื่อปี 2528 ผลออกมาคล้ายคลึงกัน ซึ่ง มีสาเหตุสำคัญสรุปได้ 5 ประการ คือ (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา 2530: 3-4)

1. ความยากจนของผู้ปกครอง คือผู้ปกครองไม่สามารถส่งลูกหลานเข้า เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาได้ เพราะไม่มีเงินเสียค่าบำรุงการศึกษา ค่าหนังสือ เรียน และค่ากิจกรรมต่างๆที่จำเป็นต้องจ่ายในขณะที่กำลังเรียนในระดับมัธยมศึกษา
2. โรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลจากบ้าน เด็กต้องเดินทางไกล แม้จะมีโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบลแล้วก็ตาม ก็ยังไม่เพียงพอ ในบางท้องที่โรงเรียน อยู่ห่างจากบ้านมาก ผู้ปกครองยังเป็นห่วงและไม่ประสงค์จะให้บุตรหลานของตนโดย เฉพาะเด็กนักเรียนหญิงต้องห้อยโหน เบียดเสียดขึ้นรถประจำทาง ซึ่งมีสภาพไม่สู้จะ ปลอดภัยนัก

3. ผู้ปกครองมีความต้องการที่จะให้บุตรหลานอยู่ช่วยทำงานบ้านและงานอาชีพ เพราะเห็นว่าเป็นเด็กโตพอแก่การไ้ทำงานได้แล้ว

4. ผู้ปกครองมีความคิดเห็นและค่านิยมว่า ถ้าลงทุนให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแล้ว เด็กจะต้องสามารถเข้ารับราชการหรือรับจ้างในหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนได้ สภาพปัจจุบันการเข้าสู่ตลาดแรงงานในภาครัฐและเอกชนมีข้อจำกัดอยู่มาก ซึ่งสวนทางกับความมุ่งหวังของผู้ปกครอง นอกจากนี้เมื่อส่งให้เรียนต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาแล้ว มักไม่สนใจทำงาน ทาสวน ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนบางกลุ่มเช่นนี้ จึงช่วยเสริมเหตุผลของผู้ปกครองที่ไม่ประสงค์จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา

5. ปรากฏการณ์อีกเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นและผู้ปกครองเข้าใจว่าเป็นผลจากการเรียนต่อมัธยมศึกษา คือ เป็นเหตุสำคัญให้เยาวชนทั้งถิ่นฐานบ้านช่อง พืชสวน ไร่ นา อพยพเข้ามาในเมืองใหญ่เพื่อเลือกหางานอื่นที่เห็นว่าตรงกับความรู้ความสามารถที่ได้เล่าเรียนมา เมื่อหางานทำไม่ได้ก็กลายเป็นคนว่างงาน เป็นปัญหาที่น่าห่วงใยของผู้ปกครองและรัฐบาลต่อไป

ดังนั้น ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้วางนโยบายและมาตรการในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในด้านการศึกษาเพื่อชีวิตและพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม มีมาตรการกำหนดไว้ว่า "เร่งขยายการจัดมัธยมศึกษาตอนต้นให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำ" ส่วนในด้านความเสมอภาคทางการศึกษามีมาตรการกำหนดไว้ว่า "ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆแก่ประชาชนที่ยากจนในเขตชนบทให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529:25-26)

กรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยตรง จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา 2529: 9)

1. เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเน้นพื้นที่ที่ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นพิเศษ อันจะก่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาของเยาวชนระหว่างพื้นที่ที่มีลักษณะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน

2. เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในทุกห้องที่

3. เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สนใจใฝ่หาความรู้ตลอดชีวิต รักการทำงาน และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

4. เพื่อเสริมสร้างให้เยาวชนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิต และปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี อยู่ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นต้น

5. เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีปรีชาญาณ และมีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาด้านการเรียนการสอนเป็นพิเศษ

6. เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทและท้องถิ่น

เพื่อให้การดำเนินงานของกรมสามัญศึกษาสอดคล้องและบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทางกรมจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติงาน โดยกำหนดให้เป็นจุดเน้นของการดำเนินงานของกรม รวม 11 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนากระบวนระบบวางแผน และการจัดองค์กร เพื่อดำเนินงานตามนโยบายและแผน

2. การกระจายอำนาจด้วยการมอบอำนาจสู่จังหวัดและโรงเรียน

3. การเร่งรัดคุณภาพการเรียนการสอน

4. การพัฒนาและส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมอย่างแท้จริง

5. การรับนักเรียน และการจัดแผนชั้นเรียนในระบบกลุ่มโรงเรียนให้เกื้อกูลกัน

6. การจัดการศึกษาอาชีพ

7. การส่งเสริมการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่
ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

8. การพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

9. การพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ การฝึกอบรม ทางด้านคุณธรรมและ
จริยธรรม

10. โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

11. การพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพและการกีฬา

สำหรับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น
ได้เน้นการดำเนินงานเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบล ในการปฏิบัติเพื่อ
แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสเข้าศึกษาต่อในโรงเรียน โอกาสใน
การได้รับจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น มีดังนี้ (กรมสามัญศึกษา 2530:3)

1. เพื่อให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อในชั้นมัธยม
ศึกษาตอนต้นให้มากขึ้น โดยเฉพาะในเขตชนบท

2. เพื่อลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อ

3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน
โรงเรียนใกล้บ้าน หรือได้รับความสะดวกในการเดินทาง

4. เพื่อให้เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้มีโอกาส
ช่วยเหลืองานบ้าน หรือช่วยเหลือผู้ปกครองประกอบอาชีพ

5. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และไม่
ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในระบบโรงเรียน สามารถประกอบอาชีพ ตาม
สภาพทรัพยากร และงานอาชีพในท้องถิ่น

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ดำเนิน
งานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 โดยทางกรมได้วางกลุ่มเป้าหมายให้โรงเรียนมัธยม
ศึกษาระดับตำบลที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละปี ดังนี้

ปีการศึกษา 2530 มีโรงเรียนเข้าโครงการ จำนวน 225 โรงเรียน

ปีการศึกษา 2531 มีโรงเรียนเข้าโครงการเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2530
อีก 93 โรงเรียน

ปีการศึกษา 2532 มีโรงเรียนเข้าโครงการเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2531
อีก 82 โรงเรียน

ปีการศึกษา 2533 มีโรงเรียนเข้าโครงการเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2532
อีก 106 โรงเรียน

ปีการศึกษา 2534 มีโรงเรียนเข้าโครงการเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2533
อีก 212 โรงเรียน และเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2534 จะมีโรงเรียนมัธยมศึกษาเข้า
โครงการทั้งหมด 718 โรงเรียน ซึ่งครอบคลุมโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบลทั้งหมดทั่ว
ประเทศ

การดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษานี้ กรมได้วาง
มาตรการในการปฏิบัติงานแก่โรงเรียนที่เข้าโครงการ ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา
2529:3)

1. มาตรการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารของโครงการ
2. มาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง
3. มาตรการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองและครอบครัว
4. มาตรการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน
5. มาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

เพื่อให้บรรลุถึงมาตรการในการปฏิบัติงานต่างๆ ทางกรมสามัญศึกษาได้
วางกรอบกว้างๆไว้ 19 กิจกรรม ให้โรงเรียนนำไปปฏิบัติ คือ

1. การจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติการ และการจัดองค์การบริหารงาน
การกำหนดผู้รับผิดชอบงาน
2. การจัดหาให้มีโรงเรียนแม่แบบ การส่งเสริมยกย่อง เชิดชูเกียรติผลงาน
ดีเด่น และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
3. การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา
4. การจัดหาหนังสือให้ยืมเรียน

5. การจัดที่พักในโรงเรียน
6. การจัดหน่วยเรียน
7. การลดค่าใช้จ่ายในด้านการแต่งกายและด้านกิจกรรมต่างๆ
8. การจัดกิจกรรมการศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตัวเองในด้านอาหารและน้ำ
9. การจัดกิจกรรมการศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองในด้านเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องมือเครื่องใช้
10. การจัดกิจกรรมการศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองในด้านการพัฒนาบ้าน
11. การจัดกิจกรรมการศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองในด้านการป้องกันโรคภัยและการใช้สมุนไพร
12. การสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
13. การจัดการศึกษาแบบกึ่งระบบโรงเรียน
14. การสร้างความสัมพันธ์กับกระบวนการการศึกษานอกโรงเรียน
15. การร่วมมือกับบุคลากรและหน่วยงานภายนอก
16. การผลิตสื่อบทเรียน
17. การส่งเสริมและพัฒนาโครงการโรงเรียนพี่-โรงเรียนน้อง
18. การส่งเสริมการปลูกต้นไม้
19. การส่งเสริมโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชนบท

ส่วนแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ ทางโรงเรียนจะได้ดำเนินการแล้วแต่ความเหมาะสมของสภาพความพร้อม ทั้งกำลังงาน กำลังคน แต่ละโรงเรียน

ในแต่ละปี กรมสามัญศึกษาได้มีคณะกรรมการออกนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยร่วมมือกับศึกษานิเทศกรมสามัญศึกษา (ศน.สศ.) คณะกรรมการสามัญจังหวัด (สศจ.) และผู้บริหารโรงเรียน ในปีการศึกษา 2530 คณะทำงานชุดนี้ได้ร่วมมือพัฒนาเครื่องมือเพื่อนิเทศ ติดตาม และ

ประเมินผลให้สอดคล้องกับกิจกรรมต่างๆ และปรับมาตรการในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม ทว่าการประเมินผลโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยให้จังหวัดแต่ละจังหวัดที่มีโรงเรียนในโครงการคัดเลือกโรงเรียนที่เห็นว่าได้ดำเนินการครบตามกิจกรรมต่างๆหรือดำเนินการได้เป็นส่วนใหญ่เพื่อเสนอให้กรมพิจารณาเป็นโรงเรียนแม่แบบ ในการประเมินครั้งแรกนั้น มีโรงเรียนที่ได้รับเลือกให้เป็นโรงเรียนแม่แบบจำนวน 20 โรงเรียนจากโรงเรียนในโครงการทั้งหมด 225 โรงเรียน และในปีการศึกษา 2531 กรมได้ประเมินครั้งที่ 2 ด้วยวิธีการอย่างเดียวกัน ปรากฏว่ามีโรงเรียนได้รับเลือกให้เป็นโรงเรียนแม่แบบจำนวน 51 โรงเรียนจากโรงเรียนในโครงการทั้งหมด 318 โรงเรียน 38 จังหวัด

วิธีการคัดเลือกโรงเรียนแม่แบบ เขตการศึกษา และคณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัดใช้เกณฑ์โดยพิจารณาเลือกโรงเรียนที่มีการดำเนินการครบ 19 กิจกรรม หรือดำเนินการส่วนใหญ่นับ 5 มาตรการ ในแต่ละจังหวัดที่มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเกินกว่า 10 โรงเรียน ก็อาจเลือกโรงเรียนแม่แบบเพิ่มอีก 1 โรงเรียน คณะกรรมการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานจะเป็นผู้ประเมินคุณภาพของกิจกรรมของโรงเรียน ที่ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนแม่แบบ เพื่อเป็นตัวอย่งให้โรงเรียนในจังหวัดนั้นๆได้มาศึกษาดูงานวิธีจัดกิจกรรม

ในปีการศึกษา 2530 จังหวัดเพชรบูรณ์มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนดงขุยวิทยาคม อำเภอชนแดน และโรงเรียนเมืองрадวิทยาคม อำเภอหล่มเก่า โรงเรียนดงขุยวิทยาคมได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนแม่แบบ และได้รับการประเมินจากคณะกรรมการดังกล่าว ดังนั้น โรงเรียนเมืองрадวิทยาคมจึงไม่ได้รับการประเมินอย่างเป็นระบบ เนื่องจากยังมีได้ดำเนินการในกิจกรรมต่างๆเป็นส่วนใหญ่ พร้อมทั้งอัตราการเรียนรู้ต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราเรียนต่อเฉลี่ยของโรงเรียนในโครงการ และของทั้งประเทศยังอยู่ในอัตราที่ต่ำมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียนที่เรียนต่อมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน
อัตราการเรียนรู้ต่อมัธยมศึกษาปีที่ 1 เฉลี่ยของโรงเรียนในโครงการ และอัตราการเรียนรู้ต่อ
มัธยมศึกษาปีที่ 1 เฉลี่ยทั่วประเทศ จำแนกตามปีการศึกษา

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียน ที่จบ ป.6 (คน)	จำนวนนักเรียน เรียนต่อ ม.1 (คน)	อัตราการเรียนรู้ ต่อ ม.1 ของ โรงเรียน (%)	อัตราการเรียนรู้ต่อ ม.1 เฉลี่ยของโรงเรียน ในโครงการ (%)	อัตราการเรียนรู้ ต่อ ม.1 เฉลี่ย ทั่วประเทศ (%)
2529	555	85	15.31	-	41.99
2530	573	98	17.10	28.51	42.29
2531	461	85	18.44	31.19	42.29

จากสถิติจะเห็นว่า อัตราการเรียนรู้ของนักเรียนของโรงเรียนยังอยู่ใน
อัตราต่ำ ถึงแม้ว่าโรงเรียนได้เข้าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามาตั้งแต่ปี
2530 ก็ไม่สามารถดึงดูดให้นักเรียนและผู้ปกครองส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนต่อ
ในชั้นมัธยมศึกษาให้สูงขึ้นได้ ในขณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาอื่นที่เข้าโครงการนี้เช่น
เดียวกัน โดยเฉพาะโรงเรียนแม่แบบกลับมีอัตราการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทั้งๆที่
โรงเรียนเหล่านี้ก็ได้ดำเนินการตามมาตรการของโครงการขยายโอกาสทางการ
ศึกษาเหมือนกัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า สภาพการดำเนินงานของโรงเรียน
เมืองราดวิทยาคม ว่ามีสภาพการดำเนินงานอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคในการ
ดำเนินงานอย่างไร มีองค์ประกอบตัวใดบ้างที่ทำให้การดำเนินงานยังไม่ถึงเป้า-
หมายของโครงการ ตลอดจนจนถึงความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู-
อาจารย์ ในการปฏิบัติงานตามโครงการ และศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้ปกครอง

นักเรียน และนักเรียนในโครงการที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เกิดความกระจ่างและเป็นบทเรียนในการเรียนรู้ถึงการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป

การที่ผู้วิจัยศึกษาเพียง 1 โรงเรียน เพราะต้องการเป็นกรณีตัวอย่าง (Case Study) และทางโรงเรียนเมืองราดวิทยาคมได้ยินยอมให้เข้าไปศึกษาวิจัยได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเสนอวิธีการประเมินอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการศึกษาเฉพาะกรณีในการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และสาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามมาตรการของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 และ 2531

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการ วิธีการจัดกระทำ และจัดกิจกรรมตาม 5 มาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม 19 กิจกรรม (ดังแสดงรายละเอียดในหน้า 6 และ 7)

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม อำเภอหล่มเก่า จังหวัด เพชรบูรณ์ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง อาจารย์ใหญ่และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ที่ได้รับการ แต่งตั้ง เป็นทางการ และทั้งที่ได้รับการแต่งตั้ง เป็นการภายในของโรงเรียน เมืองราดวิทยาคม

ครู-อาจารย์ หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติราชการฝ่ายการสอนและฝ่ายสนับสนุน การสอนของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ใน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ตามบัญชีรายชื่อภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 ของ โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม

ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ปกครองนักเรียนที่ให้การอุปการะ สนับสนุนการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม

โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในรัศมีพื้นที่ ที่กรมสามัญศึกษาเป็นผู้กำหนด และโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม เป็นผู้กำหนด ให้เป็นตัวป้อนนักเรียนเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จำนวน 22 โรงเรียน ตามรายชื่อในภาคผนวก ค.

ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติราชการอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บริการของ โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จำนวน 22 โรงเรียน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ตามบัญชีรายชื่อภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 ของโรงเรียน ประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จำนวน 22 โรงเรียน

ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ ปกครองนักเรียนที่ให้การอุปการะสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

6 ของโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จำนวน 22 โรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และสาเหตุในการดำเนินงาน ว่ามีองค์ประกอบใดที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อันจะเป็นประโยชน์และตัวอย่างในการนำผลการวิจัยนี้ เป็นแบบแผนแนวทางในการมองปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานได้อย่างลึกซึ้ง และจะเป็นบทเรียนต่อการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาอื่นที่เข้าโครงการนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเหล่านี้เกิดประสิทธิผล และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการต่อไป
2. เพื่อเป็นแนวทางให้กรมสามัญศึกษา นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณาเพื่อหาทางช่วยเหลือสนับสนุน หรือนิเทศแก่โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่อยังประสบปัญหาในการดำเนินงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อเป็นแนวทางในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาต่อไป